

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 122/07-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 21. augusta 2007 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Ľubomíra Dobríka a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť D. S. a Z. S., obaja bytom B., zastúpených advokátom JUDr. M. B., B., pre namietané porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 84/95 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo D. S. a Z. S. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 84/95 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 84/95 p r i k a z u j e k o n ať bez zbytočných prietáhov.

3. D. S. p r i z n á v a finančné zadosťučinenie v sume 70 000 Sk (slovom sedemdesiatisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Bratislava V p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Z. S. priznáva finančné zadost'učinenie v sume 70 000 Sk (slovom sedemdesiat'tisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Bratislava V p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Okresný súd Bratislava V je p o v i n n ý uhradiť D. S. a Z. S. trovy konania v sume 11 733 Sk (slovom jedenás'tisíc sedemstotridsaťtri slovenských korún) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu na účet ich právneho zástupcu advokáta JUDr. M. B., B.

6. Sťažnosti vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 122/07-10 z 15. mája 2007 podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie sťažnosť D. S. a Z. S., obaja bytom B. (ďalej len „sťažovatelia“), zastúpených advokátom JUDr. M. B., B., pre namietané porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) v konaní o zaplatenie 9 000 Sk s prísl. vedenom pod sp. zn. 12 C 84/95.

Sťažovatelia vo svojej sťažnosti uviedli, že *„od roku 1996, po uskutočnení pojednávnia, však porušiteľ vo veci nekonal, nevykonával žiadne úkony, nenariad'oval pojednávania, žiadnym spôsobom nekomunikoval s navrhovateľmi, až dňa 05. 05. 2005 doručil právnemu zástupcovi odporcov v I. a II. rade Uznesenie č. 12 C 84/95-67 zo dňa 30. 03. 2005, ktorým konanie voči odporcovi v III. rade... zastavuje“*. Sťažovatelia

v súdnom konaní vystupujú v postavení žalovaných v 1. a 2. rade. Podľa ich vyjadrenia vec nie je zložitá a oni neprispeli k doterajšej dĺžke konania, pretože poskytovali okresnému súdu súčinnosť. Z uvedeného dôvodu považujú za primerané odškodnenie zo strany okresného súdu finančné zadost'učinenie v sume 220 000 Sk každému zo sťažovateľov.

Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci listom z 29. júna 2007 vyjadril okresný súd, zastúpený jeho predsedom, kde sa okrem prehľadu úkonov uvádza: „... z *chronológie úkonov vyplýva, že súd vo veci nekonal plynule hlavne od 23. 5. 1997 do júna 2004...*“

Predseda okresného súdu uviedol, že netrvá na ústnom pojednávaní vo veci.

Právny zástupca sťažovateľov v podaní z 12. júla 2007 uviedol, že netrvá na verejnom ústnom pojednávaní.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Z obsahu súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh konania vedeného okresným súdom:

Dňa 23. marca 1995 bol bývalému Obvodnému súdu Bratislava V (ďalej len „obvodný súd“) podaný návrh na začatie konania.

Dňa 30. marca 1995 obvodný súd vyzval žalobkyňu na zaplatenie súdneho poplatku.

Dňa 7. apríla 1995 žalobkyňa zaplatila súdny poplatok.

Dňa 11. apríla 1995 obvodný súd vydal platobný rozkaz.

Dňa 4. mája 1995 žalovaní v 1. a 2. rade podali odpor proti platobnému rozkazu.

Dňa 4. mája 1995 žalovaný v 3. rade podal odpor proti platobnému rozkazu.

Dňa 31. augusta 1995 obvodný súd požiadal bývalý Obvodný súd Bratislava 1, obchodný register, o zistenie, či eviduje žalovaného v 3. rade ako právny subjekt.

Dňa 31. augusta 1995 obvodný súd vyzval žalovaných v 1. a 2. rade zaslať plnú moc na zastupovanie.

Dňa 11. októbra 1995 žalobkyňa požiadala obvodný súd o doručenie odporu proti platobnému rozkazu.

Dňa 30. novembra 1995 bývalý Obvodný súd Bratislava 1, obchodný register, zaslal obvodnému súdu výpis z obchodného registra spoločnosti Ž., B. (ďalej len „Ž“).

Dňa 2. januára 1996 obvodný súd opäť vyzval žalovaných v 1. a 2. rade zaslať plnú moc na zastupovanie.

Dňa 2. januára 1996 obvodný súd opäť požiadal bývalý Obvodný súd Bratislava 1, obchodný register, o zistenie, či eviduje Ž, R. d., B. ako právny subjekt.

Dňa 15. januára 1996 obvodný súd vyzval právneho zástupcu žalobkyne doložiť plnú moc.

Dňa 24. januára 1996 bol spis predložený bývalému Mestskému súdu v Bratislave (ďalej len „mestský súd“) na rozhodnutie.

Dňa 26. februára 1996 bol obvodnému súdu doručený výpis z obchodného registra spoločnosti Ž.

Dňa 7. marca 1996 bol spis vrátený bez rozhodnutia obvodnému súdu.

Dňa 30. apríla 1996 obvodný súd opäť predložil spis mestskému súdu na rozhodnutie.

Dňa 11. júla 1996 bol spis opätovne vrátený obvodnému súdu bez rozhodnutia.

Dňa 2. septembra 1996 obvodný súd vyzval žalovaných v 1. a 2. rade, aby oznámili, či v predmetnej veci splnomocnili na zastupovanie JUDr. B.

Dňa 2. septembra 1996 obvodný súd požiadal právneho zástupcu žalobkyne o doloženie dokladu o právnej subjektivite žalovaného v 3. rade.

Dňa 25. septembra 1996 právny zástupca žalobkyne upresnil označenie žalovaného v 3. rade.

Dňa 17. októbra 1996 žalovaná v 2. rade predložila plnú moc na jej zastupovanie.

Dňa 23. mája 1997 sa na okresnom súde konalo pojednávanie.

Dňa 29. mája 1997 sa právny zástupca žalovaných v 1. a 2. rade vyjadril k zápisnici z 23. mája 1997.

Dňa 1. augusta 1997 právny zástupca žalovaných v 1. a 2. rade požiadal okresný súd o stanovisko k jeho vyjadreniu z 29. mája 1997.

Dňa 23. júna 2004 okresný súd vyzval právneho zástupcu žalobkyne upresniť označenie žalovaného v 3. rade.

Dňa 24. augusta 2004 právny zástupca žalobkyne upresnil označenie žalovaného v 3. rade.

Dňa 14. septembra 2004 právny zástupca žalobkyne doložil listinné doklady.

Dňa 30. marca 2005 okresný súd konanie proti žalovanému v 3. rade uznesením zastavil.

Dňa 6. mája 2005 právny zástupca žalobkyne podal odvolanie proti uzneseniu o zastavení konania proti žalovanému v 3. rade.

Dňa 6. mája 2005 okresný súd vyzval žalovaných na vyjadrenie k odvolaniu žalobkyne.

Dňa 14. februára 2007 krajský súd napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil.

Pojednávanie z 3. apríla 2007 bolo odročené na žiadosť žalobkyne z dôvodu neprítomnosti jej právneho zástupcu.

Pojednávanie z 22. mája 2007 bolo odročené na žiadosť právneho zástupcu žalobkyne z dôvodu kolízie termínov.

Pojednávanie z 28. júna 2007 bolo odročené na 4. októbra 2007 za účelom vykonania ďalšieho dokazovania.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovatelia sa sťažnosťou domáhali vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 253/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni uvedený stav právnej neistoty.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ (IV. ÚS 15/03, I. ÚS 24/03, II. ÚS 66/03), pričom „tento účel možno zásadne dosiahnuť právoplatným rozhodnutím“.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní okresného súdu došlo k zbytočným prietáhom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (II. ÚS 813/00, I. ÚS 20/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 111/02) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Ústavný súd (obdobne ako Európsky súd pre ľudské práva) pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa.

Pri vyhodnotení doterajšieho konania vo veci vedenej pod sp. zn. 12 C 84/95 podľa troch označených základných kritérií ústavný súd dospel k týmto záverom:

1. Predmetom konania vo veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 12 C 84/95 (o vklad do podnikového sporenia) je zaplatenie 9 000 Sk s prísl., ktoré tvorí bežnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, a vec z právneho a skutkového hľadiska nevykazuje znaky náročnosti. Ústavný súd vychádzajúc z doterajšej dĺžky konania, jeho priebehu a dosiaľ dosiahnutých výsledkov na záver konštatuje, že nezistil také okolnosti, ktoré by zdôvodňovali 12-ročný priebeh konania jeho zložitou.

2. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľov v preskúmvanej veci, ústavný súd nezistil takú závažnú skutočnosť, ktorá by mohla byť osobitne zohľadnená na ich ťarchu. Pri hodnotení správania sťažovateľov ako účastníkov súdneho konania dospel ústavný súd k záveru, že sťažovatelia neprispeli k predĺženiu doterajšej doby konania.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, uplatnením ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, bol postup okresného súdu. Ústavný súd sa zaoberal postupom okresného súdu v posudzovanej veci, a to nielen z hľadiska sťažovateľmi namietaných (označených) období, ale aj z hľadiska celkového priebehu posudzovaného súdneho konania.

Z rozboru veci vyplýva, že súdne konanie začalo v roku 1995. Ústavný súd zistil, že v tomto súdnom konaní došlo k nečinnosti okresného súdu. Nečinnosť bola zistená od 23. mája 1997, keď sa konalo pojednávanie, do 23. júna 2004, keď okresný súd vyzval právneho zástupcu žalobkyne na upresnenie označenia žalovaného v 3. rade (nečinnosť 7 rokov a 1 mesiac).

Ústavný súd preto po zvážení všetkých okolností pri hodnotení postupu okresného súdu, najmä s prihliadnutím na doterajšiu dobu konania a na tú skutočnosť, že hoci konanie začalo ešte v roku 1995, bol nečinný spolu 7 rokov a 1 mesiac, dospel k záveru,

že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 84/95 bolo porušené základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

IV.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva a slobody porušil, vo veci konal [podobne aj § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde]. Vzhľadom na to ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 84/95 konal bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 citovaného zákonného ustanovenia ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovatelia v sťažnosti žiadali priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 220 000 Sk každému zo sťažovateľov s prihliadnutím najmä na celkovú doterajšiu dĺžku konania okresného súdu, v dôsledku čoho sú v stave právnej neistoty.

Podľa názoru ústavného súdu nemožno spravodlivo žiadať, aby fyzická osoba čakala na výsledok konania o zaplatenie 9 000 Sk s prísl., ktoré nie je právoplatne skončené ani po 12-tich rokoch. Takýto postup okresného súdu u sťažovateľov oprávnene vyvoláva stav právnej neistoty. Vychádzajúc z tohto pohľadu na pozíciu sťažovateľov, princípov

spravodlivosti a spôsobu zavŕšenia ochrany základných práv každej oprávnenej osoby, ako aj z konkrétnych okolností tohto prípadu ústavný súd dospel k záveru, že finančné zadost'učinenie v sume po 70 000 Sk každému zo s'ťažovateľov, ktoré je okresný súd povinný zaplatiť v súlade s výrokom tohto nálezu, je primeraným zadost'učinením spojeným s porušením označených práv s'ťažovateľov.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania s'ťažovateľov, ktoré im vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. S'ťažovatelia si uplatnili trovy konania v sume 34 209 Sk, ktoré v liste z 12. júla 2007 aj bližšie špecifikovali:

„Prvý navrhovateľ: výrok na porušenie práva § 11 ods. 2 veta pred bodkočiarkou 1.371,- Sk + výrok na zaplatenie 220.000,- Sk § 11 ods. 2 veta za bodkočiarkou 7.150,- Sk. V zmysle § 13 ods. 4 (spojenie dvoch alebo viacerých vecí) vychádza tarifná odmena 7.835,50 Sk za jeden úkon právnej služby a vrátane režijného paušálu 178,- Sk a DPH 1.489,- Sk t. j. spolu 9.502,50 Sk za jeden úkon právnej služby. Vo veci boli vykonané dva úkony t. j. príprava a prevzatie, a podanie podnetu, t. j. spolu 19.005,- Sk.

Pri druhom navrhovateľovi sú vykonané úkony ako aj tarifná odmena totožné, t. j. 19.005,- Sk s tým, že v zmysle § 13 ods. 3 (spoločné úkony pri zastupovaní viacerých osôb) je odmena krátená o 20 %, t. j. 15.204,- Sk.“

Ústavný súd priznal s'ťažovateľom (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) úhradu trov konania v sume 11 733 Sk, a to za dva úkony právnej služby u dvoch s'ťažovateľov (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie s'ťažnosti) v sume 2 970 Sk x 4 - 20 % podľa § 13 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), pretože advokát zastupuje dvoch s'ťažovateľov. Základom pre výpočet náhrady za úkon právnej služby bola priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2006 v sume 17 822 Sk. Ďalej ústavný súd podľa citovanej vyhlášky priznal právnemu zástupcovi s'ťažovateľov dvakrát náhradu režijného paušálu po 178 Sk a daň z pridanej hodnoty, čo spolu predstavuje celkovú sumu 11 733 Sk.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. augusta 2007